

Prövning av skyddsbehov för personer från Uzbekistan

RS/075/2021

Fastställelsebeslut: RA/136/2021			Version 1.0
Beslutsdatum: 2021-05-31			
Gäller för: hela myndigheten			
Gäller från och med: 2021-05-31			
Datum för revidering	Version	Avsnitt som reviderats	Beslutsbeteckning
ange datum	nummer	innehåll	XX/XXX/XXXX
ange datum	nummer	innehåll	XX/XXX/XXXX

Fakta om rättsliga ställningstaganden

Rättsliga ställningstaganden utgör Migrationsverkets uttalanden om hur en författning bör tolkas och är styrande för myndighetens medarbetare. De beslutas av chefen för rättsavdelningen.

Rättsliga ställningstaganden förs in i en särskild dokumentserie, RS-serie. Dokumentserien är gemensam för hela myndigheten. Beslut om fastställande, ändringar och upphävande av ett rättsligt ställningstagande förs in i beslutsdokumentserien för chefen för rättsavdelningen.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	3
1. Bakgrund	4
2. Rättslig bedömning	4
2.1 Avstämning av aktuell landinformation.....	4
2.2 Prövning av flyktingskap och alternativt skyddsbehov	5
2.2.1 Särskilt utsatta grupper.....	5
2.2.1.1 Religionsutövning som inte sanktioneras av staten	5
2.2.1.2 Politiskt oppositionella.....	6
2.2.1.3 MR-aktivister och journalister	6
2.2.1.4 HBTQ-personer.....	6
2.2.2 Övriga utsatta kategorier.....	7
2.2.2.1 Kvinnor	7
2.2.2.2 Barn.....	8
2.2.3 Rättslig bedömning av riskerna avseende tillhörighet till någon eller några av de särskilt utsatta grupperna	8
2.2.4 Uteslutande	9
2.2.5 Myndighetsskydd	10
2.2.6 Internt flyktalternativ	11
2.2.7 Vägledande avgöranden	12
2.2.8 Utreseviseringar	12
2.2.9 Illegala utresor och påföljder för att ha lämnat Uzbekistan illegalt	12
2.2.10 Bedömning av återvändande	12
2.2.10.1 Risker för högprofilerade återvändare	12
2.2.10.2 Risker för återvändare utan riskprofil	12
2.2.10.3 Synen på asylansökningar	12
2.2.10.4 Kontroll av uzbekiska medborgare som vistas utomlands	13

Sammanfattning

Migrationsverket ska först pröva om den sökande är flykting enligt 4 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716). Vid bedömningen ska vi även ta hänsyn till om personen tillhör en särskilt utsatt grupp i Uzbekistan. En individuell framåtsyftande bedömning av de anförda skyddsskälerna ska göras i varje ärende.

De grupper som är särskilt utsatta i Uzbekistan är

- personer som ägnar sig åt av staten icke-sanktionerad religionsutövning,
- politiskt oppositionella personer, MR-aktivister och oberoende journalister,
- HBTQ-personer.

Om sökanden inte är flykting ska Migrationsverket ta ställning till om personen är alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § första stycket 1 första ledet utlänningslagen. En individuell framåtsyftande bedömning av de anförda skyddsskälerna ska även här göras.

Ageranden från myndigheternas sida gentemot de uzbekiska medborgarna är ofta oförutsägbar och godtycklig. Det rättsliga skyddet i Uzbekistan har sådana brister att det ofta inte går att hänvisa någon till den uzbekiska staten för myndighetsskydd. Myndighetsskyddet ligger därför generellt inte på en godtagbar nivå.

För någon som är i behov av skydd från en enskild person, alltså inte från myndigheterna/staten, ska Migrationsverket även bedöma om det går att hänvisa till ett internt flyktalternativ inom Uzbekistan. Det går i de flesta fall inte att göra detta då det ofta brister i kriterierna för att kunna tillämpa ett internt flyktalternativ. Flyktalternativet ska vara möjligt, relevant och rimligt för att kunna tillämpas.

Frågan om uteslutande från att anses som flykting eller alternativt skyddsbehövande ska alltid beaktas i varje enskilt ärende. Dessutom ska frågan om sökanden bör vägras flyktingsstatusförklaring och uppehållstillstånd bedömas.

1. Bakgrund

Det aktuella rättsliga ställningstagandet, ersätter SR 16/2018 och ger mot bakgrund av fyra nya rapporter från Migrationsanalys¹ ny rättslig styrning rörande potentiella skyddsgrunder i Uzbekistan. Omfattningen av det aktuella rättsliga ställningstagandet är något mindre än det tidigare ställningstagandet från 2018.

Uzbekistans tidigare president Islam Karimov som var president i över 25 år, dog i september 2016 och som efterträdare valdes Shavkhat Mirziyoyev. Denne har bl.a. vidtagit åtgärder för att förbättra relationerna till grannländerna, lättat något på statens repressiva förhållningssätt till befolkningen och förenklat kommunikationen mellan staten och dess invånare. Reformarbetet har haft en anmärkningsvärt hög takt och en ambitiös reformagenda har fortsatt under 2019. Nyligen beslutade exempelvis presidenten om att samtliga lagar och normer som ger utrymme för korruption ska ses över. Den höga takten i reformarbetet tyder på kortsiktighet, långsiktigheten i reformarbetet verkar dock vara svårare att finna.²

Polisövergrepp fortskrider och allmänhetens förtroende för polisen och andra statliga institutioner är fortfarande mycket lågt. Flera källor menar dock att det finns en viktig skillnad mot tidigare förhållanden och att människor nu vågar yttra sig på ett sätt som inte varit aktuellt tidigare. Det är dock för tidigt att säga huruvida Mirziyoyevs förändringar i grunden påverkat det uzbekiska samhället. Uzbekistan är fortfarande en av världens mest korrupta stater vars säkerhetstjänst och rättsväsende generellt alltför jämt kännetecknas av godtycklighet och oförutsägbarhet.³

2. Rättslig bedömning

2.1 Avstämning av aktuell landinformation

Innan Migrationsverket fattar beslut i ett enskilt asylärende måste vi inhämta aktuell information om utvecklingen i Uzbekistan. Det är särskilt viktigt med tanke på de snabba förändringar som landet genomgår.

¹ Migrationsverket, *Landinformation: Uzbekistan - rätts- och säkerhetssektorn (version 1.0)*, 2020-02-05, dok. nr. [44044](#) (Hämtad 2021-04-06); Migrationsverket, *Landinformation: Uzbekistan - Politisk utveckling och situationen på människorättsområdet (version 2.0)*, 2020-06-29, dok. nr. [44649](#) (Hämtad 2021-04-06); *Landinformation: Uzbekistan - Utsatta grupper och riskbeteenden (version 2.0)*, 2020-11-09, dok. nr. [44966](#) (Hämtad 2021-04-06), *Landinformation: Uzbekistan - Migration och återvändande (version 2.0)*, 2020-12-04, dok. nr. [45052](#) (Hämtad 2021-04-06).

² *Uzbekistan - rätts- och säkerhetssektorn (version 1.0)*, s. 10 och 12.

³ *Ibid.* s. 18 och 20.

2.2 Prövning av flyktingskap och alternativt skyddsbehov

Migrationsverket ska först pröva om den sökande är flykting vid en individuell bedömning utifrån bestämmelsen i 4 kap. 1 § utlänningslagen. I bedömningen av skyddsbehovet ska vi ta hänsyn till att vissa grupper med särskilda riskprofiler kan vara särskilt utsatta. När detta är fallet kan den sökande ha lättare för att uppfylla sin bevisbörda och göra sina asylskäl sannolika. Det finns inget krav på att den sökande ska göra sannolikt att han eller hon tidigare har råkat ut för skyddsgrundande behandling, men att han eller hon har råkat ut för sådan behandling tidigare kan utgöra bevisning för att fortsatt risk föreligger.⁴

För det fall en asylsökande från Uzbekistan inte är flykting enligt 4 kap. 1 § utlänningslagen blir det aktuellt att pröva om förutsättningarna enligt 4 kap. 2 § första stycket 1 första ledet utlänningslagen är uppfyllda. Om det då vid denna prövning finns grundad anledning att anta att en person vid ett återvändande till Uzbekistan skulle löpa risk att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning ska personen beviljas alternativt skydd i Sverige.

2.2.1 Särskilt utsatta grupper⁵

De grupper som är särskilt utsatta i Uzbekistan är

- personer som ägnar sig åt av staten icke-sanktionerad religionsutövning,
- politiskt oppositionella personer, MR-aktivister och oberoende journalister,
- HBTQ-personer.

Tortyr förekommer av brottsmisstänkta samt i fängelser.⁶

2.2.1.1 Religionsutövning som inte sanktioneras av staten

Enligt Migrationsanalys rapport *Uzbekistan – utsatta grupper och riskbeteenden* är en betydande majoritet av den uzbekiska befolkningen sunnimuslimer. Samtidigt som islam har ett starkt fäste i landet betraktas religiös extremism som det största hotet mot regimen. Alla religiösa sammankomster som inte är sanktionerade av staten är förbjudna. All icke-sanktionerad religiös litteratur och annat material, till exempel ljudupptagningar av predikningar, är också förbjudna.

När det gäller kristna grupper⁷ i Uzbekistan så utgör de samfund som missionerar en särskild riskprofil. Protestanter, baptister och medlemmar i mindre samfund arresteras ofta. I december 2018 förbjöd dock Mirzijojev säkerhetstjänsten att slå till mot religiösa samfund. Därefter har tillslagen drastiskt minskat.⁸

⁴ Rättsligt ställningstagande avseende flykting- och skyddsbedömningsbedömningar rörande sökande som tillhör särskilt utsatta grupper RS/051/2021.

⁵ För detta begrepp se, Rättsligt ställningstagande angående flyktingbedömningar rörande sökande som tillhör särskilt utsatta grupper, RS/051/2021.

⁶ *Uzbekistan - rätts- och säkerhetssektorn (version 1.0)*, s. 22.

⁷ Kristna utgör 2,3 % av befolkningen i Uzbekistan, <http://www.religion-facts.com/sv/63>.

⁸ *Uzbekistan - Utsatta grupper och riskbeteenden (version 2.0)*, s. 11 och 12.

Migrationsanalys bedömer att det är mycket svårt att avgöra i vilken utsträckning ett religiöst beteende väcker myndigheternas intresse och vilka konsekvenser detta medför. Det finns en känsla av förändring på ett mer övergripande plan sedan 2020, men samtidigt lever det gamla hårda beteendet kvar hos den lokala polisen och säkerhetstjänsten.⁹

2.2.1.2 Politiskt oppositionella

Politiskt oberoende opposition accepteras inte i Uzbekistan. Det finns i dagsläget heller inte någon aktiv opposition i landet, men det finns vissa oppositionella röster bland bloggare och journalister.¹⁰

Man kan se en förändring vad gäller utrymmet för att framföra kritik hos aktivister, journalister och folk i allmänhet. Det förekommer kritisk rapportering i större utsträckning än tidigare, vilket i viss grad accepteras av myndigheterna. Att ifrågasätta det politiska toppskiktet är dock fortfarande inte tillåtet.¹¹

2.2.1.3 MR-aktivister och journalister

Det förekommer enskilda fall där MR-aktivister övervakas och trakasseras av polis och säkerhetstjänst. MR-aktivister som t.ex. benådats från långa fängelsestraff har övervakats och utsatts för trakasserier från polis och säkerhetstjänst. Det finns också uppgifter om att MR-aktivister hotats och utsatts för psykiatrisk tvångsvård. Fängelse används också för MR-aktivisterna, men inte med samma systematik som tidigare.¹²

Bortsett från det politiska toppskiktet kan media ofta behandla känsliga ämnen i dagens Uzbekistan. Det har t.ex. rapporterats om tortyr, dåliga fängelseförhållanden och bristande självständighet hos domstolarna. Det förekommer dock att journalister under senare tid dömts till fängelse.¹³

2.2.1.4 HBTQ-personer

Sexuella kontakter mellan män är förbjudna och bestraffas med upp till tre års fängelse.¹⁴ Sexuella kontakter mellan kvinnor är dock inte straffbart.¹⁵

Kriminaliseringen används för att hota och utpressa HBTQ-personer. Den medför också att HBTQ-personer drar sig för att anmäla våldsbrott till polisen. Det finns ingen lagstiftning som skyddar HBTQ-personer från diskriminering p.g.a. sexuell läggning och/eller könsidentitet.¹⁶

För rättslig prövning av asylskäl som rör HBTQ-skäl, se information i fotnoten nedan.¹⁷

⁹ Ibid., s. 11.

¹⁰ Ibid., s. 12.

¹¹ Ibid., ss. 12-13.

¹² Ibid., ss. 13-14.

¹³ Ibid., s. 13.

¹⁴ Ibid. 15.

¹⁵ Ibid. 16.

¹⁶ Ibid., s. 15.

¹⁷ Rättsligt ställningstagande angående utredning och prövning av den framåtsyftande risken för personer som åberopar skyddsskäl på grund av sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller könsuttryck, [RS/015/2021](#).

2.2.2 Övriga utsatta kategorier

Med övriga utsatta kategorier avses här kategorier där visserligen relativt ofta utsatthet förekommer, men där den allmänna utsatthet som föreligger på grund av gruppstillhörigheten inte är sådan att den kan betecknas som allmän för grupperna.

2.2.2.1 Kvinnor

Det är vanligt att kulturella normer i Uzbekistan avskräcker kvinnor och deras familjer från att tala öppet om våldtäkt. En lag om våld i hemmet har dock införts som ger en juridisk definition av sexuellt, fysiskt, ekonomiskt och psykiskt våld mot kvinnor samt definierar rättigheter när det gäller trakasserier och våld.¹⁸

I fall av våld i hemmet är det en källas bedömning att brottsoffers benägenhet att vända sig till polisen är låg. Istället vänder sig offer till informella institutioner/strukturer samt till mahallor.¹⁹ Det finns en obenägenhet hos offren att anmäla fall av våld i hemmet, och dessutom en obenägenhet hos polisen att ta emot sådana anmälningar. Samma företrädare ser mot denna bakgrund, men även med beaktande av att det skett viss utveckling i form av en jämställdhets- och en våld-i-hemmet-lag, ett behov av att utbilda åklagare och polis.²⁰

Det finns skyddade boenden för kvinnor som utsatts för våld i hemmet. Dessa drivs av myndigheterna. Det finns också telefonlinjer för offer som söker hjälp. De som utsatts för våld i hemmet kan dessutom få skydd i olika centra för rehabilitering.²¹

Polygami utövas inofficiellt i vissa delar av landet och kan bestraffas med upp till tre års fängelse, men kvinnorna bestraffas inte i sådana fall. Lagen ger inte samma rättigheter, inklusive äganderätt, arv eller vårdnad om barn, till kvinnor i oregistrerade polygama äktenskap jämfört med de som tillkommer kvinnor i registrerade ”vanliga” äktenskap. Detta kan medföra att kvinnor i oregistrerade polygama äktenskap kan bli särskilt utsatta för missbruk och förlust av rättigheter när t.ex. en make dör.²²

Lagen förbjuder inte uttryckligen sexuella trakasserier. Det är dock olagligt att tvinga en kvinna som är ekonomiskt beroende av ett sexuellt förhållande. Sociala normer, brist på rapportering och brist på rättslig prövning gör det svårt att bedöma problemets omfattning.²³

Presidenten har undertecknat en lag om jämställdhet, landets första. Lagen föreskriver lika möjligheter inom området vård, utbildning, vetenskap, kultur, arbete och socialt skydd.²⁴

¹⁸ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2019 - Uzbekistan*, 2020-03-11, <https://ifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=44128>, s. 27 (Hämtad 2021-04-15).

¹⁹ En mahalla är en semi-statlig administrativ och social institution som utgörs av bostadsdistrikt omfattande i snitt 3 000 till 5 000 invånare. *Uzbekistan - Politisk utveckling och situationen på människorättsområdet (version 2.0)*, s. 17.

²⁰ *Uzbekistan - rätts- och säkerhetssektorn (version 1.0)*, s. 20.

²¹ Country Report on Human Rights Practices 2019 - Uzbekistan s. 28.

²² Ibid.

²³ Ibid.

²⁴ Ibid.

För rättsliga överväganden, se fotnot för rättsligt stöd.²⁵

2.2.2.2 Barn

Medan regeringen tillhandahåller lika subventionerad hälso- och sjukvård för pojkar och flickor, har de utan en officiellt registrerad adress, som gatubarn och barn till migrerande arbetstagare, inte regelbunden tillgång till statlig hälsohjälp.²⁶

Lagligt skydd mot barnmisshandel finns. Barnmisshandel anses emellertid i allmänhet som en intern familjefråga. Regeringen i Uzbekistan har höjt den lägsta lagliga åldern för äktenskap för kvinnor från 17 till 18 år, vilket gör att åldern nu är lika för båda könen. I vissa delar av landsbygden gifter sig flickor vid 15 års ålder eller yngre vid religiösa ceremonier som inte officiellt erkänts av staten.²⁷

Den uzbekiska lagen syftar till att skydda barn från "alla former av exploatering". Att förmå ett barn att involvera sig i prostitution bestraffas med böter på 25 till 50 gånger den lägsta månadslönen och fängelse i upp till fem år. Straffet för våldtäkt är 15 till 20 års fängelse. Distribution av barnpornografi (som involverar personer under 21 år) straffas med böter eller fängelse i upp till tre år.²⁸

För stöd angående prövning av barns bästa, se rättsligt ställningstagande i fotnoten nedan.²⁹

2.2.3 Rättslig bedömning av riskerna avseende tillhörighet till någon eller några av de särskilt utsatta grupperna

Tillhörigheten till en särskild utsatt grupp kan få betydelse vid prövningen då en sökande som tillhör en särskild utsatt grupp inte behöver ha individuella skäl som är lika starka som annars för att sökanden ska anses ha gjort sannolikt att han eller hon är i behov av skydd. Den allmänna utsatthet som föreligger på grund av grupptillhörigheten kan således göra det lättare för sökanden att uppfylla sin bevisbörda. Prövningen ska dock göras individuellt och med beaktande av specifikt hurdan situationen är på den plats som sökanden kommer från respektive ska återvända till.³⁰

En asylsökande som gör sannolikt att han eller hon riskerar skyddsgrundande behandling på grund av tillhörighet till någon av de ovan under avsnitt 2.2.1 *Särskilt utsatta grupper* uppräknade grupperna (personer som ägnar sig åt av staten icke-sanktionerad religionsutövning, politiskt oppositionella personer, MR-aktivister och oberoende journalister samt HBTQ-personer) bör som regel bedömas som flyktingar.

²⁵ Rättsligt ställningstagande Utredning och bedömning av förföljelse på grund av kön avseende kvinnor, RS/069/2021.

²⁶ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2019 – Uzbekistan*, s. 29.

²⁷ Ibid.

²⁸ Ibid.

²⁹ Rättsligt ställningstagande angående prövning av barns bästa, RS/009/2020.

³⁰ Rättsligt ställningstagande angående flyktingbedömningar rörande sökande som tillhör särskilt utsatta grupper, RS/051/2021.

Familjemedlemmar till de utsatta grupperna, eller de som visat stöd till dessa grupper, riskerar också ofta utsatthet. Misstankar om samröre med en sådan grupp kan drabba även barn, varför även barn kan riskera skyddsgrundande behandling av den anledningen.³¹

När det gäller de under 2.2.2 redovisade *Övriga utsatta kategorier*, kvinnor och barn, får det göras en individuell bedömning av de åberopade skyddsskälerna i de enskilda asylärendena.

Barn kan ha egna asylskäl och det är av stor vikt att dessa utreds och prövas individuellt, oavsett om barnet är ensamkommande eller del av en familj. Den utsatthet som det innebär att vara ett barn ska beaktas. Barns asylskäl kan utgöras av såväl barnspecifika skäl som allmänna asylskäl.

De nya reformer och den nya lagstiftning som syftar till att skydda/ge ökade rättigheter till kvinnor och barn i Uzbekistan ska ses i ljuset av de kvarvarande bristerna inom den uzbekiska rätts- och säkerhetssektorn.

Enbart tillhörigheten till en viss särskild utsatt grupp/vissa särskilda utsatta grupper grundar inte rätt till asyl. Det krävs dessutom individuella asylskäl hos sökandena.

2.2.4 Uteslutande

Religiös extremism (ofta islamistisk) anses som det största hotet mot den uzbekiska regimen. Några islamistiska grupperingar som är förbjudna i Uzbekistan är IS, Hizb-ut-Tahrir, Tablighi Jaamat, Nurchilik, Akramiya och Katiba.³² De flesta jihadisterna lämnade Uzbekistan efter händelserna i Andisjan 2005 och flydde till Afghanistan eller Tadjikistan. Någon källa uppger att det numera på det stora hela inte längre existerar några våldsamma extremistiska grupperingar i Uzbekistan.³³

Det kan förekomma att sökandena uppger att de begått eller medverkat till brott mot mänskligheten, gärningar som strider mot FN:s syften och grundsatser och icke politiska grova brott i hemlandet vilket kan utgöra grund för uteslutande från skyddsstatus och för vägran av flyktingstatus och uppehållstillstånd.

Om man kommit fram till att det finns ett skyddsbehov i ett enskilt ärende måste det alltid utredas och bedömas om den sökande ska uteslutas från att anses som flykting eller annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 b-c §§ utlänningslagen.

³¹ Ibid.

³² *Uzbekistan - Utsatta grupper och riskbeteenden (version 2.0)*, s. 9. Denna lista är hemlig och inte heller fullständig.

³³ Ibid.

Det ska även utredas om sökanden bör vägras flyktingstatus och uppehållstillstånd med stöd av 4 kap. 3 § och 5 kap. 1 § utlänningslagen om han eller hon begått ett synnerligen allvarligt brott och det har visats att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige eller om han eller hon bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här.

Personer som har eller har haft en hög position eller arbetat inom militären, polisen och säkerhetstjänsten måste utredas extra noga. Personer med kopplingar till våldsamma extremistiska organisationer bör också utredas för ett eventuellt uteslutande om det finns indikationer på detta. Detta gäller även om de befunnit sig i ett tredjeland som t.ex. Afghanistan, Tadzjikistan eller Kirgizistan.

Personer som har uzbekiskt medborgarskap och vistas utanför Uzbekistan ska prövas mot Uzbekistan. Grova brott eller andra uteslutandegärningar behöver inte nödvändigtvis ha begåtts i Uzbekistan, utan kan ha begåtts i ett tredjeland före inresan till Sverige och kan utgöra uteslutandegrund från flyktingskap eller alternativt skyddsbehov.

2.2.5 Myndighetsskydd

Det förekommer relativt ofta att asylsökande från Uzbekistan åberopar att de utsätts för förföljelse eller annan skyddsgrundande behandling från någon enskild, alltså inte från staten/myndigheterna. För att det ska kunna bli aktuellt att hänvisa till ett myndighetsskydd när någon riskerar att utsättas för förföljelse eller annan skyddsgrundande behandling från någon enskild måste det erbjudna myndighetsskyddet vara godtagbart. Begreppet godtagbart myndighetsskydd innebär att staten ska vidta rimliga åtgärder för att förhindra att en person förföljs eller lider allvarlig skada.³⁴

Frågan om möjligheten för en enskild person att åtnjuta myndighetsskydd i Uzbekistan aktualiseras relativt ofta i asylärenden. Tyvärr råder det svår brist på information vad gäller möjligheten till godtagbart myndighetsskydd i Uzbekistan. Att förhållandena också förändras p.g.a. det pågående reformarbetet påverkar även möjligheten att få tag på relevant landinformation om myndighetsskyddet i Uzbekistan.³⁵

Såsom har framhållits tidigare är tillgången till information kring aktörerna inom den uzbekiska rätts- och säkerhetssektorn mycket begränsad. Det är t.ex. svårt att veta hur det ligger till med omfattningen av korruptionen och antal människorättsövergrepp. Även tillförlitlig data som tydligt visar på hur väl polisen klarar upp brott är svårt att få tag på. De slutsatser som kan dras är därför begränsade och rör sig när det gäller rätts- och säkerhetssektorn endast på en övergripande systemnivå.³⁶

³⁴ Rättslig styrning rörande ett effektivt myndighetsskydd, RS/068/2021.

³⁵ Uzbekistan - rätts- och säkerhetssektorn (version 1.0), s. 4 och 6.

³⁶ Ibid., s. 28.

Migrationsanalys konstaterar sammanfattningsvis att den uzbekiska rätts- och säkerhetssektorn fortsatt uppvisar omfattande kapacitets- och integritetsbrister.³⁷ Migrationsverket bedömer mot denna bakgrund att det finns begränsade möjligheter till ett godtagbart myndighetsskydd i Uzbekistan.

Det är relativt vanligt att sökande åberopar att de är involverade i en rättstvist, oftast gällande mark eller regleringen av en skuld, där myndigheterna inte är part i målet utan är de som är satta att avgöra tvisten. Migrationsverket bedömer det som sannolikt att civilrättsliga tvister i Uzbekistan generellt innefattar ett godtagbart myndighetsskydd.

2.2.6 Internt flyktalternativ

När någon riskerar att utsättas för förföljelse eller annan skyddsgrundande behandling från någon enskild är möjligheterna till ett eventuellt internt flyktalternativ enligt svensk rätt alltid en integrerad del av skyddsprövningen. Ett sådant internt flyktalternativ ska vara möjligt och relevant men måste även vara rimligt för att kunna användas. Rimligheten av internflykt är knuten till den enskildes individuella förutsättningar. En bedömning måste ske i varje ärende. För att ett internt flyktalternativ ska kunna anses föreligga är det främst två kriterier som är av avgörande betydelse. Det måste dels vara fråga om ett relevant alternativ, dvs. att den enskilde måste på annan ort ha tillgång till ett effektivt skydd, dels vara rimligt att personen i fråga begagnar sig av ett sådant alternativ. I rimligheten ligger beaktandet av den sökandes möjligheter att bosätta sig på en ny ort. Det är Migrationsverket som har bevisbördan för att ett internt flyktalternativ uppfyller kraven på att det är möjligt, relevant och rimligt i det enskilda fallet.

Ofta utgör avsaknad av ett godtagbart myndighetsskydd (relevans) ett hinder för ett internt flyktalternativ flyktalternativ, men också brister i rimligheten att etablera sig på den utpekade orten.

Det förekommer alltså att personen ifråga kan riskera att utsättas för skyddsgrundande behandling från enskilda och inte antas bli erbjuden ett effektivt skydd av myndigheterna som inte är av tillfällig natur. Av 2.2.5 *Myndighetsskydd* följer att Migrationsverket bedömer att det finns begränsade möjligheter till ett effektivt myndighetsskydd i Uzbekistan. Som angetts i avsnittet 2.2.5 är det dock relativt sannolikt att civilrättsliga tvister innefattar en större andel ärenden där myndighetsskyddet är godtagbart än andra typer av tvister. Migrationsverkets generella bedömning är dock att det finns begränsade möjligheter till ett internt flyktalternativ i Uzbekistan då främst myndighetsskyddet ofta inte är godtagbart på den anvisade orten.³⁸ I vissa fall är dock räckvidden av en individuell hotbild geografiskt begränsad beroende på vem som hotar och den hotades profil. Stor försiktighet bör dock iakttas vid en sådan bedömning och den måste då ha föregåtts av en noggrann utredning.

³⁷ Ibid., s. 30.

³⁸ Se också MIG 2009:4.

2.2.7 Vägledande avgöranden

Det finns inga vägledande avgöranden från Migrationsöverdomstolen som direkt rör Uzbekistan. Däremot finns en äldre dom från Europadomstolen som rör Sverige och artikel 3 (tortyr) i Europakonventionen.³⁹ Härutöver finns ett antal avgöranden från Europadomstolen som rör utvisning och utlämning av uzbekier från Ryssland till Uzbekistan.⁴⁰

2.2.8 Utreseviseringar

Systemet med krav på utresevisum avskaffades den 1 januari 2019 och man kan istället ansöka om nya biometriska pass. Beslutet innebär inte ett retroaktivt upphävande av redan utfärdade utresevisum. Äldre biometriska pass med eventuellt gällande utreseviseringar kommer vara giltiga till och med 2021.⁴¹

2.2.9 Illegala utresor och påföljder för att ha lämnat Uzbekistan illegalt

Stora delar av Uzbekistans landgräns är obevakad. Det råder olika uppfattningar om hur möjligheterna att lämna landet illegalt faktiskt ser ut. Att lämna Uzbekistan illegalt ses dock som ett allvarligt brott och medför risk att straffas med upp till tio års fängelse.⁴²

2.2.10 Bedömning av återvändande

2.2.10.1 Risker för högprofilerade återvändare

Det förekommer att högprofilerade återvändande grips och senare släpps, men det finns också fall där fabricerade brottsanklagelser riktats mot personen/-erna i fråga. En källa uppger att bland de högprofilerade, utöver kriminella personer, återfinns flyktingar och politiskt oppositionella m.fl.⁴³

2.2.10.2 Risker för återvändare utan riskprofil

Flera källor uttalar sig om att de nu inte uppfattar att myndigheterna på en nationell nivå har något intresse för icke-högprofilerade personer som återvänder till Uzbekistan. En källa pekar dock på att myndigheterna fortsatt strävar efter att ha kännedom om vem som befinner sig utomlands.⁴⁴

2.2.10.3 Synen på asylansökningar

Det framgår av landinformationer att det framförs olika uppfattningar kring myndigheternas syn på en tidigare asylansökan som gjorts i utlandet.

³⁹ Europadomstolens dom den 18 december 2012 i mål FN m.fl. mot Sverige (nr. 28774/09). I ljuset av den allvarliga MR-situationen i landet bedöms en utvisning till Uzbekistan strida mot artikel 3 med hänsyn till bl.a. politisk aktivitet på relativt låg nivå såväl i hemlandet som i Sverige.

⁴⁰ Rustamov mot Ryssland (nr. 11209/10); Abdulkhakov mot Ryssland (nr. 14743/11); Zokhidov mot Ryssland (nr. 67286/10); Rakhimov mot Ryssland (nr. 50552/13); Khalikov mot Ryssland (nr 66373/13).

⁴¹ *Uzbekistan - Migration och återvändande (version 2.0)*, s. 7.

⁴² Ibid.

⁴³ Ibid., ss. 8-9.

⁴⁴ Ibid., s. 9.

Från det att det politiska styret inte ser det som negativt att uzbekiska medborgare emigrerar även om detta innebär att de ansöker om asyl, till att det inte är asylansökan i sig som är problemet utan snarare om en person har haft en lång utlandsvistelse. Ytterligare en källa uppger att en ansökan om asyl i utlandet kan vara problematisk när vederbörande återvänder till Uzbekistan. Att man då ansökt om asyl kan då vara en riskfaktor vid ett återvändande eftersom asylansökan i sig kan uppfattas som om man har förrätt Uzbekistan. Detta gäller speciellt om personen är ung och religiös.⁴⁵

Migrationsverket gör bedömningen att den omständigheten att en person varit asylsökande kan innebära risk för repressalier vid ett återvändande till Uzbekistan. Andra faktorer, såsom vilka miljöer personen kommit i kontakt med vid utlandsvistelsen, kan emellertid vara mer avgörande när Migrationsverket bedömer risken för repressalier vid ett återvändande.

2.2.10.4 Kontroll av uzbekiska medborgare som vistas utomlands

Vid vistelse utomlands ska uzbekiska medborgare registrera sig hos en uzbekisk beskickning. Den uzbekiska medborgarskapslagstiftningen möjliggör att en person fråntas sitt medborgarskap om han eller hon som är permanent bosatt utomlands inte registrerar sig inom fem år vid en uzbekisk beskickning. Enligt en källa används dock inte bestämmelsen längre i praktiken. Lagrummet ger dock utrymme för att potentiellt bli trakasserad av uzbekiska myndigheter.⁴⁶

---

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ Ibid, s. 11.